

W Winnikach powstało Towarzystwo Polskiego Dziedzictwa Kulturowego

20 czerwca w sanktuarium Matki Bożej Winnickiej w Winnikach koło Lwowa odbyła się inauguracja Towarzystwa Polskiego Dziedzictwa Kulturowego, które na swego patrona wybrało ks. dra Henryka Mosinga (ojca Pawła). Sylwetkę wybitnego naukowca oraz duszpasterza Kościoła lwowskiego przybliżył ks. dr Oleg Salamon.

» strona 5

Pamięci Mirosława Rowickiego

» strona 7

Rozmowa z Anną Kozłowską-Ryś

» strona 11

Kardynałowie, arcybiskupi i biskupi gośćmi kardynała Mariana Franciszka Jaworskiego (1991–2008). cz. 3

» strona 20

Batalie na Przykarpaciu cz. 3

» strona 24

Rozmowy UE – Ukraina

25 czerwca Ukraina rozpoczęła negocjacje akcesyjne z Unią Europejską. „Nie będzie to droga łatwa...” – usłyszy Kijów we wspólnym stanowisku Warszawy, Paryża i Berlina, które zaprezentuje Polska. Z zebranymi w Luksemburgu ministrami ds. europejskich połączy się zdalnie prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski.

OPRACOWAŁ
KRZYSZTOF SZYMAŃSKI

O godz. 15:30 Polska w imieniu własnym, Francji i Niemiec przedstawi wspólne stanowisko trzech państw w Luksemburgu podczas pierwszego posiedzenia międzyrządowej konferencji w sprawie przystąpienia Ukrainy do UE.

SLOVODILO.UA

– Dziś jest historyczny dzień dla Ukrainy i Unii Europejskiej – powiedział polski minister ds. europejskich Adam Słapka w imieniu wiceszefowej niemieckiej MSZ odpowiedzialnej za sprawy europejskie Anny Lührmann i francuskiego ministra ds. europejskich Jean-Noël Barrot'a.

Jeszcze kilka tygodni temu nie było pewne czy Węgry nie

zablokują rozpoczęcia negocjacji polityzując kwestie mniejszości narodowych – mówi RMF FM unijny dyplomata – Dlatego dzisiaj dominuje radość – dodaje.

Otwarcie negocjacji akcesyjnych, nie byłoby możliwe bez dużej odwagi politycznej i niezachwianej determinacji Ukrainy wykazanej w ciągu ostatnich dwóch lat. Ministrowie pochwalą

także Ukrainę za konkretne postępy. Minister Słapka w imieniu trójki określił jako „imponujący” postęp Ukrainy w spełnianiu warunków z czerwca 2022 roku, niezbędnych do rozpoczęcia rokowań. I podkreślił, że ministrowie zaobserwowali to „w terenie” podczas wspólnej wizyty w zeszłym tygodniu. Chodzi o wizytę w ramach Trójkąta Weimarskiego do Kijowa i Kiszyniowa z zeszłego tygodnia.

Wyniki są tym bardziej imponujące „jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że reformy te zostały wdrożone w czasie, gdy kraj zmagał się z agresywną wojną Rosji”. Wylicza się reformy w 4 obszarach, które Ukraina w ostatnim czasie spełniła, by móc rozpocząć negocjacje. Chodzi o reformę wymiaru sprawiedliwości, deoligarchizację, walkę z korupcją oraz reformę prawa mniejszości narodowych.

» strona 3

Kod prenumeraty
УКРПОШТА
98780
46472

9 786177 234844

Dr Józef Zieliński – historyk z Kresów

Wiedza o historii miejscowości, w której człowiek mieszka, jest oznaką zarówno silnego lokalnego patriotyzmu jak jego europejskiego światopoglądu. Dla wielu dzisiejszych mieszkańców Frankiwska słowo „krajoznawca” związane jest z Wołodymyrem Grabowieckim, Petrem Arseniczem, Bogdanem Hawryliwem, Mychajłem Hołowatym i Iwanem Bondarewem. W czasach władzy austriackiej za najlepszych znawców historii Stanisławowa uważany był dominikanin Wincenty Sadok Barącz i profesor gimnazjalny Alojzy Szarlowski. Gdy mowa o okresie międzywojennym, to mowa tu o prof. Józefie Zielińskim (1899–1976).

PETRO HAWRYŁSZYN

W 2014 miłośnik dawnego Stanisławowa Iwan Bondarew o prof. Zielińskim pisał tak: „Dziś jest on nieco zapomniany, ale kiedyś w jego artykułach krajoznawczych rozczytywała się cała miejska inteligencja”. W roku bieżącym w wydawnictwie „LILEA-HB” ukazał się ukraiński przekład Ofeny Buczek cyklu jego artykułów „Księga pamiątkowa mieszczaństwa polskiego w Stanisławowie 1868–1934 (Stanisławów, 1935) pod redakcją dra Józefa Zielińskiego”, która zapoznała ukraińskiego czytelnika z tym wybitnym autorem. Dziś opowiem Szanownym Czytelnikom więcej o tej postaci.

Józef Zieliński ps. „Mariusz Kułakowski” – polski nauczyciel, historyk, archiwista, działacz narodowy. Urodził się 19 marca 1899 we Lwowie, w rodzinie robotnika dwukrotnie żonatego z kobietami ze wsi. Kształcił się w słynnym we Lwowie C. K. VI Gimnazjum. W 1917 r. zdał maturę i podczas trwającej I wojny światowej został wcielony do armii austriackiej. Ze względu na antyniemiecką postawę został relegowany ze szkoły oficerskiej i karnie skierowany na front włoski.

Od 1918 roku był żołnierzem Wojska Polskiego, brał udział w wojnie polsko-ukraińskiej i wojnie polsko-bolszewickiej 1918–1920. Został zdemobilizowany w 1921 roku. Studia historyczne odbył we Lwowie na Uniwersytecie Jana Kazimierza w latach 1921–1925. W 1925 roku uzyskał doktorat pod kierunkiem Jana Ptasnika.

Został zweryfikowany w stopniu podporucznika rezerwy piechoty ze starszeństwem z dniem 1 lipca 1925 roku. W 1934 roku był oficerem rezerwowym 51 Pułku Piechoty Strzelców Kresowych w Brzeżanach.

Podczas studiów był prezesem Związku Akademickiego „Młodzież Wszechpolska” oraz wiceprezesem Czytelnicy Akademickiej. Pracował w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie. Zajmował się przeszłością tego miasta. Po studiach pracował jako nauczyciel w szkołach średnich w Stanisławowie, w tym w I Państwowym Gimnazjum im. Mieczysława Romanowskiego.

W 1928 roku przez dwa dni – 21 i 22 września – Stanisławów obchodził 200-lecie I Gimnazjum. W gazecie „Kurier Stanisławowski” ukazał się artykuł Józefa Zielińskiego o historii tej placówki oświatowej. Później napisał on fachową notkę historyczną o I Gimnazjum, która ukazała się w okolicznościowym jubileuszowym wydaniu.

W 1929 r. Zieliński napisał cykl „Historia prasy w Stanisławowie”, który ukazywał się w kolejnych 12 numerach „Kuriera Stanisławowskiego”, bowiem czytelnicy domagali się kontynuacji materiału.

JÓZEF ZIELIŃSKI, ZDJĘCIE Z LAT 30. XX W.

Praca pedagogiczna nie przeszkadzała mu w pracy społecznej i politycznej. W tym mieście był działaczem Towarzystwa Szkoły Ludowej, prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz członkiem innych organizacji społecznych. Zasiadał w zarządzie głównym Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych w Warszawie.

Był działaczem i jednym z przywódców stanisławowskiego Stronnictwa Narodowego, w związku z czym zmuszony był do zmiany szkoły i nauczania w gimnazjum ukraińskim. Ponadto wykładał w gimnazjum siostr Urszulanek. Ze Stanisławowem był związany do 1939 r. Obok pracy oświatowo-społecznej równolegle prowadził badania historyczne, publikując ok. 60 prac. Napisał monografię Stanisławowa i Halicza, niewydane przed wojną, zarchiwizowane w formie rękopisów, znajdujące się w zbiorach Ossolineum we Wrocławiu.

Po wybuchu II wojny światowej przeniósł się do Krakowa, uchodząc ze Stanisławowa, gdzie mógł być łatwo aresztowany przez NKWD czy później przez Gestapo. Niestety, jego rodzina została deportowana przez Sowietów w głąb ZSRR. Adam Treszka pisze: „Dzięki temu uniknął on masakry, której ofiarą padła

polska inteligencja w Stanisławowie, analogicznie do wymordowania we Lwowie w lipcu 1941 r. profesorów wyższych uczelni. Zginął wówczas w Stanisławowie m.in. prof. Jasiński serdeczny przyjaciel i towarzysz pracy społeczno-politycznej Zielińskiego”.

W trakcie okupacji niemieckiej brał czynny udział w tajnym nauczaniu w Krakowie oraz w działaniach konspiracyjnego TNSzWiS. Działał w Narodowej Organizacji Wojskowej i w Armii Krajowej.

Gdy w latach 1945–1946 ludność polską przemieszczano na Ziemie Zachodnie, w Krakowie powstał Komitet Ziem Wschodnich, którego zadaniem była pomoc przesiedleńcom. Zieliński był jego sekretarzem, a w okresie od 18 stycznia 1945 roku do kwietnia 1945 roku pełnił funkcję przewodniczącego Zarządu Głównego Komitetu Ziem Wschodnich. Od października 1945 do maja 1946 sprawował funkcję redaktora pisma „Biuletyn Kresowy”.

Za działalność w KZW został skazany na karę śmierci wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie 1 października 1947 (rozprawie przewodniczyli mjr Roman Abramowicz, jako przewodniczący, ppłk Wacław Solka i mjr Bolestaw, jako ławnicy). Wyrok nie został wykonany, a kara została zamieniona na dożywocie. Po 10 latach uwięzienia został zwolniony z odbywania kary w 1956.

Był pracownikiem naukowym Biblioteki Jagiellońskiej i Archiwum UJ na stanowisku adiunkta, a ponadto udzielał się w redakcji „Słownika Bibliograficznego”. Zajmował się dziejami obozu narodowego i Narodowej Demokracji, gromadząc materiały, które trafiły do Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Pisał prace w zakresie historii oraz prawa, jak również artykuły w czasopiśmie, np. w „Tygodniku Powszechnym”, często prostując zafałszowania historyczne dokonywane przez komunistów. Część prac została publikowana na emigracji pod pseudonimem „Mariusz Kułakowski”. Był żonaty

z Zofią (1903–1985), miał syna Wojciecha (1936–2015).

Adam Treszka w 1976 r. w tekście „Śp. Józef Zieliński” napisał: „Zmarły w dniu 1 września br. w Krakowie – dr Józef Zieliński, był człowiekiem, którego osobowość zaznaczyła się b. silnie w kilku dziedzinach jego działalności. Wykazał duże zdolności przede wszystkim w dziedzinie pedagogicznej, naukowej i organizacyjnej i to zarówno w zakresie pracy społecznej jak i nade wszystko ideowo-politycznej. Zdolności te w oparciu o nadzwyczajną pracowitość oraz kryształowy charakter i odwagę przyczyniły się do tego, że zmarły wykonał wiele dobrej i pożytecznej pracy, której ogrom oceniamy dopiero z perspektywy czasu. Zjednało mu to licznych przyjaciół oraz wdzięczność, uznanie a nade wszystko powszechny szacunek. Dominującą cechą jego charakteru była bezkompromisowa prawdomówność i rzadko dziś spotykana bezinteresowność. Przez całe swe trudne i pracowite życie był wierny obozowi narodowemu i jego zasadom oraz sprawie polskiego Lwowa i ziem południowo-wschodnich Rzeczypospolitej”.

Zmarł 1 września 1976 w Krakowie, pochowany 6 września 1976 na cmentarzu Rakowickim.

Na podstawie:

1. Bondarew I., Забутий краєзнавець Зелінський <https://report.if.ua/istoriya/zabutiy-kraeyznavec-zelinskyj/>
2. Adam Treszka, Śp. Józef Zieliński, „Biuletyn”. Nr 31, s. 79–81, Grudzień 1976. Koło Lwowian w Londynie.
3. Joanna Pisulińska, Doktoraty historyczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza 1918–1939, Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w., t. 1, red. Jerzy Maternicki, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego 2004, s. 233–249.
4. Józef Zieliński, Nekrologi, „Dziennik Polski”. Nr 202, s. 2, 6 września 1976.
5. Rocznik Oficerski Rezerw 1934, s. 44, 504.

Ocalić od zapomnienia: rektorzy Wyższej Uczelni Weterynaryjnej we Lwowie Stanisław Fibich (1869–1924)

Stanisław Fibich urodził się we Lwowie, gdzie ukończył szkołę średnią. Po zdaniu egzaminu dojrzałości, w trudnej sytuacji materialnej utrzymując się z korepetycji, podjął naukę na wydziale filozoficznym uniwersytetu lwowskiego, gdzie studiował nauki przyrodnicze. W nekrologu zamieszczonym w „Przeglądzie Weterynaryjnym” nr 5 z 1924 roku tak opisano początki studiów Stanisława Fibicha: „Będąc ubogim i ciężko pracując zarabiał lekcjami na utrzymanie i gdy tylko stosunki nieco lepiej się ułożyły przeniósł się (...) do Krakowa”.

W latach 1895–1903 Stanisław Fibich studiował na Wydziale Lekarskim na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie uzyskując dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Powrócił do Lwowa i podjął pracę w szpitalu powszechnym na oddziale psychiatrycznym u prof. Jana Stelli Sawickiego.

W 1901 roku jeszcze w trakcie pracy w szpitalu Stanisław Fibich podjął studia na Akademii Weterynaryjnej we Lwowie, które zgodnie z ówczesnym regulaminem uczelni dla osób posiadających dyplom doktora medycyny trwały 2 lata. W roku 1903 otrzymał dyplom lekarza weterynarii w gronie sześciu absolwentów tego rocznika studiów.

W 1903–1907 Stanisław Fibich podjął pracę jako asystent prof. Antoniego

STANISŁAW FIBICH

Barańskiego w katedrze hodowli zwierząt Akademii Weterynaryjnej we Lwowie. Wkrótce uzyskał stypendium naukowe i wyjechał do Monachium, gdzie na miejscowym uniwersytecie odbył studia uzupełniające w zakresie higieny oraz hodowli ogólnej. Szczególnie rozwijał swoje zainteresowania i wiedzę jeszcze z okresu studiów przyrodniczych we Lwowie w zakresie biologii ryb i skorupiaków w naukowej stacji biologicznej rybactwa u prof. Brunona Hofera. Po zakończeniu studiów w Monachium odbył podróż naukową wizytując ośrodki hodowli ryb

i raków w Niemczech, Holandii i Austrii. Odbyte studia uzupełniające miały decydujący wpływ na jego dalszą działalność naukową.

Po powrocie do Lwowa w 1904 roku Stanisław Fibich habilitował się przedstawiając pracę „Spostrzeżenia nad ciepłotą ryb”.

W latach 1905–1906 jako docent rybactwa i zastępca profesora hodowli zwierząt prowadził wykłady.

W 1906 roku mianowany profesorem nadzwyczajnym, po przedwczesnym przejściu prof. Antoniego Barańskiego na emeryturę objął katedrę hodowli zwierząt, wykładał hodowlę, biologię i patologię ryb. Do zakresu jego wykładów należało również położnictwo weterynaryjne z prowadzeniem kliniki oraz historia i piśmiennictwo weterynaryjne. W 1913 roku został mianowany profesorem zwyczajnym.

W czasie rosyjskiej okupacji, w latach 1914/1915 Stanisław Fibich przebywał poza Lwowem. We wrześniu 1915 roku powrócił do pracy.

15 października 1915 roku odbyły się wybory rektora Akademii Weterynaryjnej we Lwowie. Nominowano wówczas prof. Włodzimierza Kulczyckiego, który nie przyjął tej funkcji. W ponownym głosowaniu wybrano prof. Stanisława Fibicha, który ze względu na chorobę – krótkowzroczność progresywną pełnił swoje obowiązki do 1917 roku z dużą pomocą Włodzimierza Kulczyckiego.

Prof. Stanisław Fibich wniósł wielki wkład w rozwój polskiej medycyny weterynaryjnej, był pionierem w dziedzinie ichtiopatologii i rybactwa, uznanym specjalistą w zakresie hodowli ryb i raków, a zwłaszcza biologii i patologii karpia oraz gospodarstwa stawowej. Opublikował ponad 30 prac z tej dziedziny w „Przeglądzie Weterynaryjnym” i „Okólniku Rybackim”. Propagował również wiedzę z zakresu hodowli drobiu, był prezesem Towarzystwa Chowu drobiu we Lwowie (1905–1911) oraz redaktorem naczelnym czasopisma „Hodowca drobiu” (1906–1913).

Zmarł 26 maja 1924 roku w wieku 55 lat. Został pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie.

(Zarys sylwetki opracowano w ramach projektu „Vet Heritage” programu współpracy transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014–2020).

**AŁEA WINIARSKA
DOCENT LWOWSKIEGO NARODOWEGO
UNIwersYTETU MEDYCYN
WETERYNARYJNEJ I BIOTECHNOLOGII
IM. STEFANA GRZYCKIEGO**